pesme

vilijem karlos vilijems

ČOVEKU KOJI UMIRE NA NOGAMA

— ne da mi svi ne
»umiremo na nogama«
ali pogled koji si mi uputio
i kojem se klanjam,
neposredniji je.
Oštar je, pozoran
i nepoverljiv prema meni —
kao prema svemu što živi — i
pomirljiv.
Tvoja vilica
nosi čekinje
divlje brade,
prljave brade,
koja je slična
snegu kroz koji te
tvoje duge noge
vode.
Gde? Kuda ideš?
Ovo bi mogao da bude divan dan
za putovanje.
Na primer u Floridu
gde u ovo vreme
danas
svi odlaze.
Tamo beli slez raste,
zvezdani jasmin
i više mogao bih reći
ali mirisi
koliko znam
mora da su primamljivi.
Pođi sa mnom tamo!
čini mi se da si dobar čovek.
pođimo još večeras.
Avion polazi u 18.30
ili možda imaš već neki drugi
dogovor?

GOLO DRVO

Golo drvo trešnje
visočije od krova
prošle godine rodilo je
obilje voća. Ali kako
o voću govoriti sada
suočen sa ovim skeletom?
Iako bi moglo biti živo
nema voća na njemu.
Zato ga treba saseći
i upotrebiti drvo
protiv ove grozne hladnoće.

DANSE RUSSE

Ako ja kad moja žena spava
i beba i Ketlin
spavaju
i kad je sunce usijani disk
u izmaglici od svile
nad bljestavim drvećem —
ako ja u mojoj sobi na severnoj strani
igram nag, groteskno
pred ogledalom
vitlam košuljom iznad glave
i sâm sebi nežno pevušim:
»Ja sam usamljen, usamljen.
Rođen sam da budem usamljen.
Tako mi je najbolje!«
Ako se divim svojim rukama, svom licu,
ramenima, bokovima, dupetu
naspram žutih navučenih zastora —

Ko može da kaže da nisam
srećni duh svog domaćinstva?

PORTRET GOSPOĐE

Tvoje su butine stabla jabuke
čiji cvetovi dodiruju nebo.
Koje nebo? Nebo
na koje je Vato okačio gospođinu
papuču. Tvoja su kolena
južni povetarac — ili
mećava. Ah! koje
vrste je bio čovek Fragonar?
— kao da to daje odgovor
na bilo šta. A, da — od kolena
naniže, pošto pesma
ide tim redom, jedan je
od onih letnijh dana,
visoka trava tvojih članaka
i palaca po obali —
Kojoj obali?
pesak mi se na usne lepi —
Kojoj obali?
Ah, latice možda. Kako ja
to mogu da znam?
Kojoj obali? Kojoj obali?
Rekoh latice sa stabla jabuke.

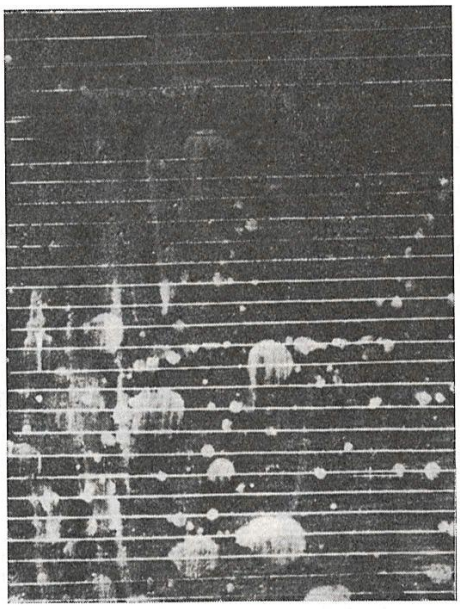

likovni prilozi na stranama: 13, 20, 27 i 36 slike rajka petkovića bosanca

PROLETERSKI PORTRET

Krupna mlada gologlava žena
u kecelji

Unazad zaglađene kose stoji
na ulici:

Stopalo u čarapi prstima jedva
na pločniku

Cipela joj u ruci. Zavirujući
u nju s pažnjom

Ona izvlači papirni uložak
da pronađe ekser

Koji je povređivao

DEVOJKA

velikih sisa
pod plavim džemperom

gologlava —
ulicu prelazi

čitajući novine
stane, okrene se

i baci pogled u zemlju
kao da je

videla novčić
na pločniku

POHVALA NERUDI SKUPLJAČU MORSKIH ŠKOLJKI

Sada kada sam gotovo slep,
ma ne znam kako da se to dogodilo,
premda mogu da vidim
kao bilo ko drugi — mašta

se u sebe skrila isto ko
mojoj majci kad je
ostarila: snovi osvojiše
mesto pogleda. Rodni joj

jezik beše španski koji,
naravno, nije
nikad zaboravila. To beše
i jezik Nerude

čileanskog pesnika — koji je skupljao
morske školjke po svojim
rodnim plažama, sve dok nije
po čuvenju stekao drugu

najveću zbirku na
svetu. Budi strpljiva s
njim, draga majko,
nepromenljiva lepota

morskih školjki, kao i
more samo, njegovim je
stihovima dala promenljivi ton
koji moderna poezija upravo traži.

NEŽAN ODGOVOR

Ovo su dani kad želim da
ostavim posao i pridružim se
starcima koje jednom videh
kako na doku u Vilfranšu
hvataju morske puževe,
zarezanim štapom,
u plitkoj vodi —

Ja znam
nešto drugo što možeš da uhvatiš,
reče ona, istom lakoćom
u proleće, samo ako
želiš. Ali ti sigurno
ne želiš, zar ne?

OVO JE TEK DA SE KAŽE

Pojeo sam
šljive
koje su bile
u frižideru

i koje si
verovatno
čuvala
za doručak

Oprosti mi
bile su prekrasne
tako slatke
i tako hladne

Vilijem Karlos Vilijems *(William Carlos Williams)* je skoro celog svog života bio u senci Ezre Paunda i T. S. Eliota; šezdesete i sedamdesete godine pokazale su, međutim, da je njegov uticaj na razvoj savremene američke poezije ravan, ako ne i već od uticaja ova dva velika pesnika. Kritičari ipak nisu zauzeli jednodušan sud prema njegovoj poeziji, i njihova ocena kreće se od laskavih pohvala do reči da »Vilijemsova poezija ne poseduje dubinu, već samo slike bez istorije ili namere« (A. Vinters). Vilijems je započeo kao imitator klasičnih formi, ali je ubrzo, pod uticajem Ezre Paunda — manje kao uzora, više kao savetnika u izboru lektire, stvorio vlastitu formu, čijim je načelima i odlikama ostao veran do kraja. On je neprekidno tragao za specifičnim »američkim idiomom«, za onim mernim faktorom unutar samog jezika koji bi mogao da zameni pesnički metar kao osnovu poetske kompozicije. Osim toga, nastojao je da pronađe strukturu koja neće deformisati doživljaj kada ga prikazuje i pokušavao da očisti jezik od svih mogućih ukrasa. Njegove najbolje pesme, upravo zbog toga, deluju kao sâm dokument doživljaja, kao prikaz emocije u trenutku nastajanja.

Vilijems je skoro ceo svoj život proveo u Raderfordu; tu se i rodio 1883. godine, i tu je pedesetak godina radio kao lekar. Za sobom je ostavio obimno delo: brojne knjige pesama, spev *Peterson* (u pet knjiga), zbirke priča i eseja, romane i drame. Umro je 1963.

Prevod i beleška o pesniku:
David Albahari
i Zoran Vragolov